

از مجله هیستوریا
بقلم پل پوپارا



واتیکان و تشکیلات آن

در نتیجه قرارداد لاتران^۲ که در ۱۲ فوریه ۱۹۲۹ بوسیله کاردینال پیترو کاسپاری^۳ به نمایندگی از طرف پاپ پی ۴ یازدهم، و بنیتو موسیلینی نخست وزیر وقت ایتالیا، به نمایندگی از طرف ویکتور امانوئل سوم پادشاه ایتالیا، امضاء گردیده، واتیکان، بعنوان یک کشور مستقل، بوجود آمده است. در مقدمه قرارداد لاتران ایجاد کشور کوچک واتیکان چنین توجیه شده است: «برای تامین استقلال کامل مقر پيشواي کاتولیک‌های جهان، باید حق حاکمیت آن حتی در زمینه بین‌المللی بر رسمیت شناخته شود.» قرارداد لاتران نتیجه تحولاتی بسیار طولانی بوده که در طی قرون فراوان، در روابط بین دولت‌ها و کلیسای کاتولیک صورت گرفته است. پطرس قدیس، یکی از حواریون مسیح که در حدود سال ۶۷ میلادی مورد آزار و تعقیب نرون امپراتور معروف روم قرار گرفته بود، پس از مرگ، در تپه واتیکان مدفون گردید و بعد در همان محل کلیسایی بنام اوساخته شد. از آن پس کلیسای کاتولیک مورد آزار و اذیت لاقابل‌بی‌اعتنائی حکومت‌های وقت قرار گرفت تا اینکه در سال ۳۱۳ میلادی، در دوران امپراتوری کنستانتین^۴، با صدور فرمان «میلان» بعنوان یک شخصیت حقوقی شناخته شد و پس از آن املاکی که موقوفات آن را تشکیل میداد، در اختیارش گذاشته شد. بر اثر انحطاط امپراتوری روم قدیم، اسقف‌م مسئولیت‌های دنیوی بیش از پیش گسترده‌ای را بعهده گرفت. در سال ۷۲۶ میلادی پاپ گوگوار^۵ دوم بالاترین

✦ آقای دکتر هادی خراسانی از ترجمانان دانشمند و چیره‌دست معاصر.

مرجع قضائی رم بشمار میرفت. **پین لوبرف**^۱ پادشاه فرانسه که بوسیله پاپ اتین دوم^۶ تقدیس شده بود، اختیارات غیرمذهبی وسیعی برای او شناخت و شارلمانی که بوسیله پاپ **لئون ۱۰** سوم تاجگذاری شده بود این اختیارات را تنفیذ کرد. اموال کلیسا که از بخش‌های سلاطین **کارولنژین**^{۱۱} تشکیل یافته بود بتدریج افزایش یافت ولی در دوران انقلاب کبیر فرانسه و امپراطوری **ناپلئون اول** از بین رفت. اما بموجب تصمیم متخذ در کنگره وین مجدداً به کلیسا بازپس داده شد. در سال ۱۸۵۹، این املاک، در ایتالیا مرکزی وسعتی به مساحت ۱۸۰۰۰ کیلومتر مربع با جمعیتی در حدود ۳۱۲۴۶۸۸ تن را در بر می‌گرفت.

از سال ۱۸۵۹ تا ۱۸۷۰ در نتیجه کوشش‌هایی که بوسیله **گاریبالدی**^{۱۲} بمنظور ایجاد وحدت ایتالیا بعمل آمد، املاک کلیسا بتدریج رو بکاهش گذاشت و موقعی که در ۲۵ سپتامبر ۱۸۷۰ رم بدست هواخواهان وحدت ایتالیا فتح گردید، اختیارات غیرمذهبی کلیسا عملاً از بین رفت و این امر واکنش شدید کاتولیک‌های جهان را برانگیخت. در آن زمان جمع قدرت معنوی و قدرت دنیوی پاپ با هم امری ضروری بنظر میرسید، **گیزو**^{۱۳} یکی از رجال سیاسی فرانسه، با آنکه خود پروتستان بود، بعنوان اعتراض به نظرات **کاوور**^{۱۴} نخست وزیر ایتالیا گفته بود: «اختیارات دنیوی پاپ برای هیچکس خطرناک نیست ولی استقلال و قدرت معنوی رهبر کاتولیک‌های جهان را تامین میکند.» در حقیقت قرارداد **لاتران** که قبلاً به آن اشاره شد بر مبنای همین فکر منعقد گردیده بود.

قرارداد لاتران - در همان روزیکه قرارداد لاتران به امضاء رسید، پاپ پی یازدهم درباره آن چنین گفت: «چون حاکمیت ارضی یکی از شرائط اساسی لازم برای اعمال حاکمیت معنوی است، لذا وجود یک سرزمین کوچک که بتواند مقر این حاکمیت باشد ضروری است.» سرزمین مقر پاپ، همانطوریکه پی یازدهم خواسته بود، بحداقل ممکن تقلیل یافت بطوری که فقط ۴۴ هکتار زمین را در برداشت و بدین قرار واتیکان کوچکترین کشور جهان بشمار میرفت بدان حد که در داخل جنگل بوا دو بولوینی^{۱۵} پاریس جای می‌گرفت. قسمت اعظم این سرزمین کوچک عبارت است از میدان سن پیر^{۱۶} (پطرس قدیس) - کلیسای سن پیر - کاخ و باغ - هائیکه در دامنه تپه واتیکان قرار دارد. این مجموعه بناها محصور در دیوارها چهار در ورود دارد. میدان سن پیر به روی عموم مردم باز است مگر در روزهای تشکیل شورای کلیسا و یا هنگام بازدید رسمی روسای کشورهای خارجی. نگرهبانی این مجموعه به پلیس ایتالیا سپرده شده است. تعداد اهالی واتیکان از هزارتن تجاوز نمی‌کند که عده‌ای از آنان را متصدیان امور مذهبی و نمایندگان پاپ مامور کشورهای خارج تشکیل می‌دهند. پاپ پل ششم پس از تجدیدنظر در سازمانهای اداری و قضائی واتیکان، قانون جدیدی را درباره تشکیلات

اساسی آن در ۲۴ ژوئن ۱۹۶۹ توشیح کرد که از اول ژوئیه بمورد اجرا گذاشته شد

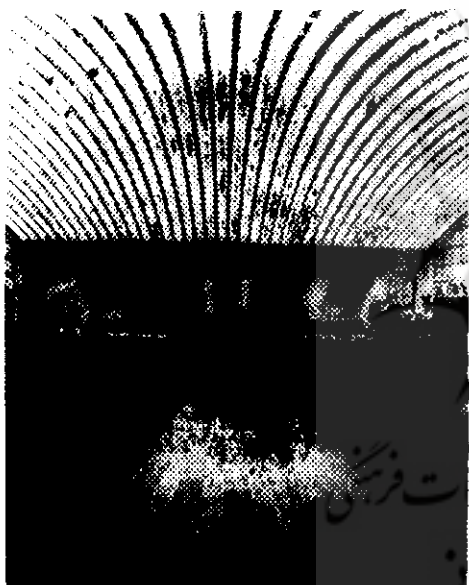
تشکیلات واتیکان - تشکیلات واتیکان را غالباً با سازمانهای دولتی سایر کشورها قابل مقایسه میدانند. در راس این تشکیلات شخص پاپ قرار دارد و یک کاردینال که «دبیر کشور» خوانده میشود و در حقیقت نقش نخست وزیر را ایفاء میکند و با پاپ همکاری دارد. این «دبیر کشور» به نوبه خود از همکاری دوسازمان، یکی دبیرخانه کشوری (دفتر نخست وزیر) و دیگری شورای امور عمومی کلیسا (وزارت امور خارجه)، برخوردار است. سایر امور عمده کلیسا به سازمان هائی سپرده شده است که هر یک زیر نظر یک **دیکاستر**^{۱۷} (وزیر) قرار دارد

تشابه این تشکیلات با سازمانهای دولتی سایر کشورها ظاهری است. پل ششم درسخترا نی ۴ اکتبر ۱۹۶۵ خود در سازمان ملل متحد به این موضوع اشاره کرد و گفت «اختیارات دنیوی پاپ حد اقلی است که برای تسهیل انجام وظائف معنوی او ضرورت دارد تا، تمام کسانی که با وی سروکار دارند مطمئن باشند او تحت حاکمیت هیچ قدرتی در جهان نیست .»

بنابر این دستگاههای اداری و اجرایی کلیسا، برای پاپ حائز اهمیت اساسی نیست و فقط سازمانهای مفید محسوب میشود که رهبر کاتولیکهای جهان از آنها، با احتیاط و با توجه به تجربیات گذشته و احتیاجات امروزی، استفاده میکند. هیچیک از این دستگاهها به او تحمیل نشده است و وی میکوشد که با فراهم آوردن یک محیط مطمئن و امید بخش وحدت این تشکیلات را تامین کند. مقامات اصلی واتیکان بشرح زیر است:

دبیر کشور - بطوریکه قبلاً اشاره شد در راس تشکیلات واتیکان شخص پاپ قرار دارد. پس از او بالاترین مقام واتیکان و نزدیکترین همکار پاپ، کاردینالی است که «دبیر کشور»، نامیده میشود و در حقیقت نقش نخست وزیر و وزیر امور خارجه را ایفاء میکند و زیر نظر او، دوسازمان همطراز یکی «شورای امور عمومی کلیسا» و دیگری «دبیرخانه کشوری» قرار دارد. مقام «دبیر کشور» به اندازه ای مهم است که انتخاب او مسیر سیاست پاپ را مشخص میسازد. در سال ۱۹۶۹ پاپ پل ششم یک کاردینال فرانسوی موسوم به **ژان ویو**^{۱۸} را به سمت دبیر کشور انتخاب کرد. انتخاب یک نفر غیر ایتالیائی به این سمت مهم حاکی از آزادی عمل پاپ در برگزیدن همکاران لایق خود میباشد. کاردینال **ویو** که مسئولیت مربوط به اموال واتیکان را نیز بعهده دارد گفت: «اداره امور مادی واتیکان فرع بر رسالت معنوی پاپ میباشد و وسایل مادی باید برای انجام فعالیت های مذهبی و بشر دوستانه بخدمت گرفته شود .» «دبیر کشور» با پاپ در تماس دائمی است و دستورها و رهنمودهای لازم را از او دریافت میدارد و درباره مسائل مهم مذهبی و جهانی با وی مذاکره میکند و تصمیمات و مدارک لازم را برای تأیید او آماده میسازد. وی به نوبه خود با همکاران نزدیک خویش منجمله با فائیم مقام خود و دبیر شورای امور عمومی کلیسا مذاکره میکند و اعضای مذهبی و غیر مذهبی سازمانهای واتیکان و نمایندگان

هیات‌های سیاسی خارجی را بحضور می‌پذیرد. شخصیت‌های مختلف، بر حسب منتظیات، برای مشورت و تبادل نظر درباره مسائل مربوط به کلیساهای محلی و اوضاع کشورهای مختلف و امور بین‌المللی، با او ملاقات میکنند. دبیر کشور، هم‌چنین ریاست جلسات دیکاسترها (وزیران) را بعهدہ می‌گیرد. در این جلسات که در حقیقت به منزله جلسات هیات دولت محسوب میگردد، درباره مسائل مهم مشورت میشود و اطلاعات لازم مبادله میگردد و تصمیمات مهم برای تائید پاپ آماده میشود. یکی از فوائد این جلسات آن است که بین دستگاههای مختلف هم‌آهنگی ایجاد میکند و برای حل مشکلات عمده، همکاری ثمر بخشی بوجود می‌آورد. دبیر کشور در صورت لزوم، گردهم‌آئی‌های محدودتر و جلسات کار غیر رسمی نیز تشکیل میدهد و هم‌چنین در جلسات عمومی سایر سازمانهای اداری و اجرایی واتیکان شرکت میجوید و در تمام این جلسات نظریات پاپ را منعکس میسازد و نتیجه فعالیت‌های گوناگون خود را به اطلاع او میرساند.



تالار جدید پذیرائی واتیکان
مانده دارد



پاپ پل ششم در واتیکان از تیتو رئیس جمهوری
یوگوسلاوی پذیرائی میکند

- | | | | |
|----------------------|------------------|--------------------|------------|
| 1- Paul Poupard | 2- Latean | 3- Pietro Gasparri | 4- Pie |
| 5- Victor Emmanuel | 6- Constantin | (۳۰۶-۳۳۷ میلادی) | |
| 7- Grégoire | 8- Pépinle Bref | 9- Etienne | 10- Léon |
| 11- Carolingien | 12- Garibaldi | 13- Guizot | 14- Cavour |
| 15- Bois de Boulogne | 16- Saint-Pierre | 17- Dicastere | |
| 18- Jean Villot | 19- Casaroli | | |